

BLOC V. INTERVENCIÓ EN PS I CP

Tema 8. Intervenció en el Pensament Sociomoral i la Conducta Prosocial: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

Tema 9: Reptes de la Psicoeducació Moral

BLOC V. INTERVENCIÓ EN PS I CP

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

Bibliografia

- Martí Vilar, M. i Lousado, D. A. i Expósito, E. (2010). Desarrollo de la materia “ Pensamiento Sociomoral y conducta Prosocial”. En M. Martí Vilar, *Razonamiento Moral y la Prosocialidad. Fundamentos*. (pp. 299-380).Madrid: CCS.
- Mestre, V.; Pérez, E.; Samper, P. i Martí Vilar, M. (1998). Una intervenció en el camp del desenvolupament moral i del autoconcepte. *Revista de Psicologia General y Aplicada*, 51 (2), 189-200.

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2497804>

- Pérez, E.; Mestre, V.; Samper, P.; Martí Vilar, M.; Fuentes, E. i Díez, I. (1999). Intervenció en el desenvolupament personal i moral. En E. Pérez i V. Mestre (Coord.). *Psicología moral y crecimiento personal*. Barcelona: Ariel

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1004276>

BLOC V. INTERVENCIÓ EN PS I CP

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

Bibliografia

- Pérez, E.; Mestre, V.; Martí Vilar, M. i Samper, P. (1995). Resultados generales de las intervenciones. En E. Pérez i V. Mestre, *El Crecimiento Moral. Programas psicoeducativos y su eficacia en el aula*. València: Universitat de València.

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3295603>

8.1. PM i CP al llarg del curs vital.

8.2. Entorn legal per a la intervenció.

8.3. Disseny de programes d'intervenció en l'àrea de la psicologia moral.

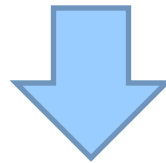
8.4. Disseny de programes en l'àrea de la CP

BLOC V. INTERVENCIÓ EN PS I CP

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.1. Pensament Sociomoral i Conducta Prosocial al llarg del Curs Vital

- Els canvis en el Raonament Moral Prosocial (RMP) més rellevants s'associen amb l'edat dels subjectes:
 - La maduresa cognitiva
 - La capacitat del pensament abstracte.
 - el desenvolupament d'habilitats sociocognitives per a posar-se en el lloc de l'altre.

MADURESA MORAL

BLOC V. INTERVENCIÓ EN PS I CP

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.1. Pensament Sociomoral i Conducta Prosocial al llarg del Curs Vital

- **Enfocament de Kohlberg: 3 nivells de desenvolupament**

- 1) Preconvencional
- 2) Convencional
- 3) Posconvencional

- **Models de N. Eisenberg i L. Kohlberg:**

- Maduresa Cognitiva:
- Capacitat per a posar-se al lloc de les altres persones
- Pensament abstracte
- Avaluació de les possibles conseqüències de les conductes.

SOLUCIÓ DE CONFLICTES MORALS

BLOC V. INTERVENCIÓ EN PS I CP

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.1. Pensament Sociomoral i Conducta Prosocial al llarg del Curs Vital

- RMP i conducta d'ajuda:

- Processos Empàtics:

- Estimulen el desenvolupament de principis morals internalitzats.

- Reflecteixen una preocupació pel benestar de l'altre.

❖ On comença l'entorn legal per a la intervenció en primària i secundària?

-Consell d'Europa (2002) insta els governs a preocupar-se per l'educació moral.

- Vol promoure una societat lliure, tolerant i justa.

-Defensar els valors i principis de la llibertat, el pluralisme, els drets humans i l'imperi de la llei, fonamentats tots ells en la democràcia.

- Abans de la promulgació de la LOE, l'educació moral a les escoles era responsabilitat de les assignatures de religió i ètica.
- Reial Decret del 3 de maig del 2006: S'aprova l'assignatura d'Educació per a la Ciutadania i els Drets Humans (EpC).
- Resposta a la recomanació del Consell Europeu.

- **El Per Què de la Llei:**

-La inclusió d'EpC en el programa curricular respon a les necessitats de:

a) Assegurar el desenvolupament integral dels alumnes.

b) L'educació no es limita a l'adquisició de conceptes i coneixements acadèmics, incloent altres aspectes com són les habilitats pràctiques, les actituds i valors.

c) Ha de permetre els alumnes d'actuar amb comportaments responsables dins la societat actual i del futur. Una societat pluralista en la qual les pròpies creences, valoracions i opcions han de conviure sota el vel del respecte a les creences i valors de la resta.

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.2. Entorn Legal per a la intervenció

8.2.1. Legislació en l'àmbit estatal

● **Problemàtica de la Llei:**

- La llei ha generat un gran debat al nostre país.
- Ha generat una gran repulsa per certs sectors de la societat.
- Ha provocat grans mobilitzacions en contra.
- Com a conseqüència: la idea original ha patit algunes modificacions.

❖ **Els punts Polèmics:**

- Tot el que ha de veure amb les famílies multiparentals o homosexuals.
- Obligatorietat de l'assignatura.
- Suposat objectiu de laicificar els pensaments morals per part de l'Estat.
- Adoctrinament estatal

- **Implantació de la Matèria en el Programa Escolar:**

- El programa curricular ve determinat per l'Estat, les autonomies, els propis centres i el professor.

- Les escoles tenen la potestat d'incloure o excloure els punts que més controvèrsia han generat.

- Les editorials publiquen manuals amb diferents perspectives dels temes per tal que cada centre utilitze el més pròxim a la seua ideologia.

- **Procediments Jurídics en Oposició a la Llei:**

- La forta oposició que ha rebut la matèria d'EpC, ha arribat fins el Tribunal Suprem.

- Les diferents autonomies han exposat els aspectes que consideren inapropiats de la nova assignatura.

- Resolució: Rebuig a l'objecció de consciència proposada per l'oposició.

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.2.1. Legislació en l'àmbit estatal

EpC a la Comunitat Valenciana

- L'EpC s'ha implantat a la Comunitat com a la resta de l'Estat.
- El govern autonòmic ha donat suport al dret a l'objecció de consciència.
- L' "EpC i els Drets Humans" s'imparteix el primer any en anglés.
- El Govern Autonòmic va elaborar un disseny educatiu amb dues opcions (A i B) per a ofertar una alternativa a les famílies contràries a la llei, malgrat la decisió del Tribunal Suprem.
- Es van fer nombroses manifestacions per part de les dues postures.
 - Els pertanyents a l'oposició que volen tombar la llei
 - Els partidaris defensen la importància de donar-la en una llengua més familiar i coneguda.

8.3. Disseny de Programes d'Intervenció en l'àrea del PM

● Principis per a la pràctica escolar:

-*Facilitar el desenvolupament.* Delimitació de l'objectiu específic de l'educació moral, l'increment de la maduresa del raonament moral en els estudiants.

-*Crear desequilibri.* La creació de desequilibri cognitiu estimula el desenvolupament moral.

-*Paper de l'educador.* S'han d'aconseguir experiències que estimulen el descobriment d'un mateix i elevar a un nivell superior el raonament.

-*Drets individuals.* Garantir la seua protecció durant tota la intervenció.

- Efectivitat general de les intervencions
- Efectes dels distints tipus de programes
- Efecte de l'exposició de la teoria de Kohlberg en l'eficàcia del programa d'intervenció.
- Efectes en funció de l'edat i els participants
- Efectivitat i llargària de la intervenció.

Conclusions

1. Els programes d'intervenció escolar en aquest àmbit, evidencien efectes positius en el RM.
2. Les intervencions escolars basades en la discussió de dilemes morals produeixen:
 - Efectes positius significatius que emfatitzen el desenvolupament personal.
 - Efectes positius moderats.
 - Els cursos acadèmics sobre humanitats i estudis socials no faciliten el desenvolupament del judici moral.

3. Els programes amb adults (24 anys o més) produeixen efectes de major entitat que els programes per a subjectes de menor edat.

4. Les intervencions d'extensió superior a dotze setmanes produeixen efectes a les tres setmanes.

Si la duració és inferior a tres setmanes, no provoquen efectes significatius sobre el desenvolupament del judici moral.

1. Formar grups a part dels nivells de RM dels estudiants.
 2. Preparar dilemes
 3. Creació del grup apropiat
 4. Iniciar la discussió-presentació del dilema
 5. Guiant la discussió
 6. Finalitzant la discussió.
- Altres procediments emprats en l'educació moral.
 - Que poden incrementar l'efectivitat de la intervenció.
 - La simulació vertadera o hipotètica
 - La instrucció didàctica

8.3.2. Algunes qüestions addicionals sobre l'educació del desenvolupament moral

1. Quin és el temps més adequat per a la discussió d'un dilema?
2. Resulta necessari seguir els sis passos indicats?
3. Els estudiants novells requereixen algun tipus d'ajuda especial per a seguir aquesta metodologia de treball?
4. És necessari analitzar el nivell de RM dels estudiants?
5. Quina importància té escoltar altres raons durant la discussió?
6. Què ocorre si els estudiants demanen l'opinió del professor?
7. Resulta productiu comptar amb la participació dels pares?
8. Existeix una relació entre intel·ligència i desenvolupament moral?
9. Com es pot explicar la discrepància entre el que la gent fa i el que es pensa?

1) Participació reduïda i excessiva

1.1. Participació reduïda: persones que participen poc o gens en les intervencions.

-*Raons:* por a parlar en públic, poc interès en el tema

-*Vies d'afrontament:* reforçar les intervencions.

a) Subjectes que intervenen amb freqüència i fan molts comentaris (altament motivats).

b) Subjectes que monopolitzen la discussió, que no escolten.

-*Vies d'afrontament:* animar els companys a intervindre, agrair la seua participació

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització
8.3. Disseny de Programes d'intervenció en l'àrea del PM
8.3.4. Dificultats en la intervenció en el Pensament Moral

2) **Atacs Personals:**

- Crispacions i atacs personals entre els estudiants
- Vies d'afrontament: animar als companys a intervindre, agrair la seua participació.

3) **Actituds Negatives:**

- Manifestació de silenci i mancança d'interés
- Vies d'afrontament:
 - Entrevista personal amb el subjecte
 - Entrevista amb els pares
 - Sol·licitar disculpes als companys
 - Donar a entendre al subjecte els aspectes que fan que la seua percepció siga inadequada.

- 4) **Estil d'ensenyament:** revisió dels rols d'autoritat
- L'estructuració per excés o per defecte inhibeix el funcionament dels grups de discussió (Sullivan, 1975).
 - Estil d'ensenyament excessivament directiu o estructurat.
 - L'educació ocupa més del 25% del temps
 - Ensenyar directament els nivells de raonament moral
 - Ús de qüestions tancades
 - Estil d'ensenyament poc estructurat
 - Discussions caòtiques
 - Mancança d'ordre
 - Abundància de tòpics irrellevants
 - Mancança d'idees consistents
- ❖ **Vies d'afrontament:** l'educador cal que reflexione sobre el propi estil.

5) Grups Desmotivats i Inefectius:

- Avorriment en el grup*: rutina, inadequada elecció del dilema, estil inadequat de l'educador...
- Vies d'afrontament*: revisar el disseny de programació.
- Homogeneïtat del grup*: pèrdua de dinamisme.
- Vies d'afrontament*: reclutar nous subjectes; sol·licitar argumentacions alternatives.

- La intervenció psicoeducativa en el pensament moral es basa en la discussió de dilemes morals.
- L'**objectiu**: que els participants puguen aprendre:
 - Articular els propis sentiments i emocions
 - Atrevir-se a parlar fins i tot en estats d'ansietat i circumstàncies hostils.
 - Distingir la qualitat de les opinions
 - Reconéixer conflictes i valors de la resta.
 - Diferenciar principis morals de valors humans no universalitzables.
 - Utilitzar la raó per resoldre conflictes
 - Apreciar la diferència entre argument i crítica
 - Estimar el discurs racional amb oponents.

- **Hi ha diverses aproximacions teòriques sobre la millor manera de plantejar una discussió de dilemes morals.**

Totes tenen en comú:

- Presentació del dilema
- Decidir quina és la solució correcta
- Justificació de la solució
- Posada en comú
- Discussió grupal

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.3.4. Dificultats en la intervenció en el Pensament Moral

Mètode Konstanz de Discussió de dilemes

- Es basa en tres principis:

1) Confrontar estudiants amb problemes morals difícils (Principi de Kohlberg):

-El principi de Kohlberg exposa que un dilema moral difícil pot ser un vertader obstacle per al judici moral i l'habilitat de discurs d'una persona.

2) Crear una zona d'aprenentatge òptima de cicles de recolzament i obstacle (Principi de Vigostky):

-Aspectes desafiants: ser actiu a l'aula.

-Aspectes recolzadors: poques regles bastant simples

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització
8.3.4. Dificultats en la intervenció en el Pensament Moral
Mètode Konstanz de Discussió de dilemes

- 3) Crear un clima de discurs lliure a través de la regla de principis morals en lloc d'autoritat, poder o violència.**
- Crear una oportunitat per al discurs lliure i el respecte mutu.
 - Konstanz pretén crear un clima d'aprenentatge òptim en la discussió. Mantindre un punt mitjà d'ansietat entre la sobre-emocionalització i l'avorriment o falta total d'emoció-implicació.
 - El ministeri d'educació planteja una sèrie de casos pràctics que respecten el model de Konstanz. Els exercicis tenen en comú que es llig un text amb algun dilema moral.
 - Es puntua en una escala Likert el que es deuria fer en la situació.
 - Es discuteix.

Classificació de Dilemes

- **Dilema d'anàlisi:** el protagonista de la història ja ha pres una decisió i ha executat una conducta.
- **Dilema de solució:** el problema es planteja obert i es limita a exposar el cas, però no es presenta una solució concreta. El participant pren la decisió sobre el curs d'acció més correcte al seu enteniment.
- **Dilema hipotètic:** planteja problemes que no és probable que els succeïsquen als participants.

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització
8.3.4. Dificultats en la intervenció en el Pensament Moral
Classificació de Dilemes

- **Dilema moral real:** planteja situacions conflictives inspirades en problemes de la vida quotidiana.
- **Dilema Complet:** informa amb amplitud de les diverses circumstàncies que influeixen en el problema.
- **Dilema Incomplet:** no proporciona una informació completa sobre les circumstàncies concurrents al dilema. Només planteja grans trets, sense detalls.
- **Dilema mixt:** s'entrellacen casos reals i hipotètics.

- Per a dur a terme intervencions educatives que fomenten les CP's és necessari:
 - 1) Saber quines són les variables o factors dels quals depén, tindre clar on anem a intervindre.
 - 2) Saber que les variables on anem a intervindre puguen traduir-se a continguts educatius per a poder realitzar la intervenció.
 - 3) Saber com treballar eixes intervencions.

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització
8.4.1. Programes psicoeducatius per a l'optimització de l'Orientació Prosocial
Variables influents en la CP

- **Variables de Personalitat:**

- Sociabilitat:** entrenament en habilitats socials.

- Autoestima:** programes formals en els quals se'ls ajuda a reconèixer factors que afavoreixen la baixa autoestima; i a elaborar una visió realista d'ells mateixos i a la vegada positiva.

- Autoeficàcia social:** dissenyar experiències d'interacció social en les que les conductes prosocials es veuen com a èxit i conèixer els seus beneficis.

- Control intern:** convèncer els alumnes que les seues idees tenen una influència decisiva, fent del centre escolar un lloc per a la participació dels alumnes, l'ensenyament de metodologies actives i disciplina inductiva.

● **Variables Cognitives:**

- Educar els estudiants amb una visió del món i de l'ésser humà positiva.
- L'aprenentatge accidental dels valors, mitjançant el treball amb dilemes morals i amb tècniques de classificació de valors.
- Educar dins la tolerància i el respecte per la diversitat.
- Treballar les atribucions concretes que fem sobre les persones i les situacions, mitjançant l'aprenentatge incidental, descobrint les distorsions que el propi alumne diu sobre ell mateix i sobre els altres, fer-li veure que es basa en mecanismes cognitius erronis i habituar-lo a ser realista i positiu.

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.4.1. Programes psicoeducatius per a l'optimització de l'Orientació Prosocial

Variables influents en la CP

- **Variables Afectives:**

- Empatia*: es pot entrenar a través d'assajos de conducta amb els alumnes simulant situacions de la vida quotidiana i proposant tasques adequades.
- Capacitat per a conèixer i controlar les emocions*: es deu educar per a la discriminació i consciència de les emocions, l'autorregulació d'aquesta, i ús d'elles per a motivar-se i relacionar-se de manera adequada.

- **Variables Instrumentals:**

- Habilitats socials*: en el context escolar s'apliquen programes formals d'entrenament en habilitats socials generals.
- Habilitats interpersonals*: entrenament en habilitats socials específiques per a les relacions interpersonals més íntimes o la resolució de conflictes.

● **Objectius i Continguts:**

-L'objectiu ha d'expressar-se en múltiples objectius concrets, operacionalitzables i avaluables.

-L'objectiu consisteix a promoure el benestar personal i social aconseguint que els xiquets i xiquetes:

- a) S'estimen ells mateixos i als altres
- b) Que adquirisquen judicis i valors prosocials i altruistes
- c) Manegen socialment de manera correcta els seus sentiments.
- d) Adquirisquen les habilitats socials i instrumentals que els permeten ser eficients.

Tema 8. Intervenció en el PM i la CP: Desenvolupament, Àmbits i Optimització

8.4.1. Programes psicoeducatius per a l'optimització de l'Orientació Prosocial

Orientació per a la Intervenció

- **Principis Generals de la Intervenció :**

- És més eficaç si :

- S'involucra la família, l'escola i la comunitat

- Es repeteix al llarg dels diferents cicles educatius

- S'integra en un context d'intervenció més ampli

- Es realitza dins del programa escolar del centre i es du a terme pels educadors habituals.

- Es contemplen factors de personalitat, cognitius, emocionals i instrumentals.

- S'ha de tindre en compte tant l'educació incidental com la formal.

- La metodologia ha de ser activa, incloent entrenament amb tècniques d'assaig en situacions simulades i tasques de generalització.

- **Versió Curta per Jovens (PPS-VCJ):**

- Des de fa tres anys aquest programa ha sigut el tractament impartit a aquells joves delinqüents que es troben sota mesures judicials comunitàries en la província de Lleida, com per exemple:

- Llibertat vigilada

- Prestacions socioeducatives

- Prestacions comunitàries

- **Objectius:**

- Disposar d'un instrument d'intervenció eficaç per al tractament de menors d'edat amb condicions judicials.

- Que els menors es veguen beneficiats pel contingut d'un programa que incrementa la seua competència i autoestima, prevenint la seua desadaptació personal i social.

- **Subobjectius:**

- Aplicar el PPS-VCJ, ja adaptat i publicat l'any 2005.

- Verificar l'efecte diferencial que suposa intervindre en un grup tractat, mitjançant avaluació qualitativa basada en un conjunt d'indicadors externs.

Resultats

- Reducció:
 - Conducta antisocial
 - Reincidència
- Milloria:
 - Competència social
 - Àmbit social: han deixat de relacionar-se amb grups socials conflictius.
 - Àmbit personal: han après a saber quan s'estan buscant els problemes i a més, tindre capacitat pròpia de demanar ajuda.
 - Àmbit familiar: autocontrol davant els conflictes familiars.

Limitacions:

- La dificultat d'aconseguir mostres elevades de subjectes en justícia juvenil impedeix que els resultats puguen generalitzar-se .
- La intenció des de fa 3 anys de replicar el programa per comprovar els seus efectes.

BLOC V. Intervenció en el PS i la CP i AL

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

BLOC V. Intervenció en el PS i la CP i AL

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

Bibliografía Bàsica

- Martí, J.J. i Martí Vilar, M. (2010). La responsabilidad Social en la Psicología moral. En M. Martí Vilar, *Razonamiento Moral y la Prosocialidad. Fundamentos*. (pp. 271-297). Madrid: CCS.
- Lousado, D. i Martí Vilar, M. (2010). Los valores: Fundamento de la psicoeducación moral. En M. Martí Vilar, *Razonamiento Moral y la Prosocialidad. Fundamentos*. (pp. 247-270). Madrid: CCS.
- Martí, J.J.; Martínez, F.A.; Martí Vilar, M. i Marí, R. (2008). Responsabilidad Social Universitaria: Acción aplicada de valoración del bienestar psicológico en personas mayores institucionalizadas. *Polis: Revista académica de la Universidad Bolivariana*, 18

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2508265>

- Universidades Responsables

<http://www.uv.es/rsu/>

<http://www.universidades-responsables.org/wordpress/>

BLOC V. Intervenció en el PS i la CP i AL

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

Índex

INTRODUCCIÓ

9.1. Els valors:Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.1. Educar en valors morals.

9.1.2. La Construcció d'una societat democràtica, ciutadana i d'educació.

9.1.3. La societat civil hui.

9.1.4. La educació en valors morals i la societat civil.

9.2.La Responsabilitat Social en la Psicologia Moral.

9.2.1. Evolució del concepte de Responsabilitat Social.

9.2.2. Implementació institucional de la Psicologia moral davall la denominació de RS.

9.2.3. Principis d'una ciutadania ètica i responsable.

9.2.4. Desenvolupament de la RS moral en l'educació.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

Introducció

- En el trajecte educatiu influeixen factors:
 - Individuals
 - Cognitius
 - Socials
 - Culturals
 - Històrics
- Escola: ensenya definicions i informacions d'acord amb allò que està preestablert i amb allò que es creu més adequat per a la persona i per a la societat.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

Introducció

- Conducta relacionada amb context històric, social i cultural. Els valors s'entenen interpretant aquest context.
- **A. Cortina** (2000): valors inherents a l'ésser humà
- **S. Frisancho** (2001): valors com a ulleres.

3 tipus:

- personals:
- socials:
- morals:

- **M. Rokeach** (1968, 1973): valor com a preferència permanent per a una conducta en concret o per a un estat final de ser.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral
9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral
9.1.1. Educar en valors morals

- Qualsevol selecció implica un judici moral.
- Existeixen dos perspectives:
 - Educació en valors universals
 - Educació en valors específics d'una comunitat.
- Escola:
 - Transmet valors
 - Crea nous valors
 - Desenvolupa els nous valors.
 - Tot això influeix en l'àmbit escolar i extraescolar.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.1. Educar en valors morals

Individu:

- ésser social.
- actua i pertany a distints àmbits i esferes.
- **A. Cortina (1997, 2001)**: construir societat democràtica.
- **B. Barba (1995)**: educació facilita l'experiència, l'elecció i la construcció de valors. Donen ordre, sentit i metes en l'existència.
- **S. Frisancho (2001)**: valors morals com a normes de vida

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.1. Educar en valors morals

- **E. Durkheim**: Moral imposada. Pedagogia tradicional amb mètodes autoritaris.
- **J. Piaget (1981)**: xiquet de l'egocentrisme a la cooperació. Professors han d'emfatitzar presa de decisions cooperativa.
- **L. Kohlberg (1965, 1967)**: valors com a producte de la vida escolar. Escola manté i transmet valors consensuals de la societat. Morals.
 - Anàlisi de valors de la comunitat
 - Anàlisi de valors individuals
 - Evolució de valors individuals a socials.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.1. Educar en valors morals

- Creació d'un model psicoeducatiu de caràcter holístic que integra:
 - Component cognitivo-racional
 - Component emocional
 - Component volitiu
- Es treballa en huit aspectes de la personalitat moral:
 - Autoconeixement
 - Autonomia i autoregulació
 - Capacitats per al diàleg
 - Capacitat per a transformar l'entorn
 - Comprensió crítica
 - Capacitat d'empatia
 - Habilitats socials
 - Raonament moral.
- Finalitat:
 - Formar individus dialogants, autònoms crítics i participatius.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.1. Educar en valors morals

- Escola:
 - Incrementa d'actituds, valors i comportaments socials, especialment mitjançant el joc.
 - Partint del joc es fa possible que tots tracten de buscar la justícia, fins i tot en les qüestions problemàtiques: desenvolupament del pensament moral autònom.
- **Argyris i Schon (1989)**: hem d'adherir-nos als valors i actuar en conseqüència amb ells. Aprenentatge dels xiquets xicotets per imitació.
- **Bandura i McDonald (1963)**: és el model i no el reforç positiu allò que modifica els estàndards en els enjudiciaments morals dels xiquets. Satisfacció interna.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.1. Educar en valors morals

- **Ortega y Minguez (2001)**: relacions afectives educador educando.
- **Touriñan (2002, 2004)**: aprenentatge de valors vinculat a la acceptació del model.
- **Kohlberg (1965, 1967)**: pensament moral i conducta. Bidireccionalitat. L'home interactua amb els seus iguals intentant:
 - Coordinar les seues accions amb allò que li és demanat externament.
 - Crear un equilibri intern.
- **Maganto (1994)**: adult com a punt d'imitació.
- **Kohlberg i Piaget**: interacció subjete-medi que permet construir i reconstruir estructures cada vegada més complexes.
 - Piaget: evolució moral heterònoma a autònoma.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.1. Educar en valors morals

- **Fuentes i cols. (1991):**
 - Relació empatia-conducta prosocial altruista
 - Criteris per a caracteritzar la conducta prosocial altruista:
 - Beneficiar una altra persona
 - Ser voluntària
 - Definir exactament a qui beneficiarà eixa conducta, evitant que terceres persones resulten beneficiades també.
 - Que qui executa l'acció no tinga pretensió de beneficis externs per a si mateix.
- **Hoffman (1975,1981,1982,1983):** empatia disposicional. 1 criteri més:
 - Tipus de disciplina impartida pels pares motivarà o no.
- **Krebs i cols.:** 2 criteris més:
 - Imatge positiva de l'ésser humà, disponibilitat.
 - Qualitat de l'aferrament.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral
9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral
9.1.1. Educar en valors morals

N. Eisenberg (1999): CP en xiquets.

- Agents de socialització primaris
- Disparitats a les reaccions
- Causes de diferències individuals a la conducta prosocial i el raonament moral del xiquet: diversa índole
- Diferència el raonament moral prosocial del judici moral de Kohlberg.

Motivacions

- **S. Freud:** les motivacions tenen un origen innat.
- **J. Piaget:** ho corrobora dient que els xiquets amb 6 o 7 anys no poden comprendre la opinió dels altres.

Empatia

- Els bebés ploren com a resposta al plor d'altres bebés, 50% això no indica resposta prosocial.
- Amb 3 anys els xiquets sobrepassen la imitació, sent això una temptativa de comprendre.
- Hi ha dos tipus d'empatia: afectiva o cognitivament prosocial

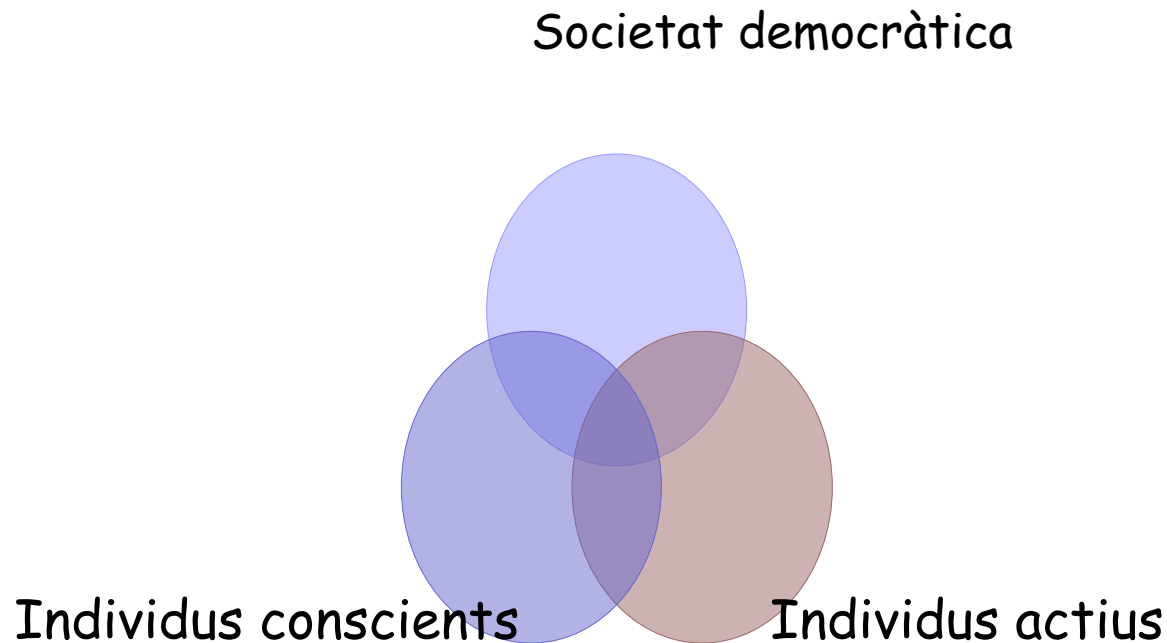
Altres causes de CP

- La conducta prosocial voluntària es fa per tal d'afavorir l'altre, prenent joc l'empatia i la compassió.
- També hi influeixen la situació, causa o cognició del subjecte com la motivació.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.2. Construcció d'una Societat Democràtica, Ciutadana i Educació

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.2. Construcció d'una Societat Democràtica, Ciutadana i Educació

- “Una democràcia ciutadana, només pot funcionar si la majoria dels seus membres estan convençuts de què la seua comunitat política és una empresa comuna de considerable transcendència, i que la importància és tan vital, que estan disposats a participar en tot el possible per tal de que continue funcionant com a una democràcia” (J. Escámez).

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.2. Construcció d'una Societat Democràtica, Ciutadana i Educació

Participació Ciutadana

- Concienciar els individus
- Crear unió, sentiment de pertinença

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.2. Construcció d'una Societat Democràtica, Ciutadana i Educació

Ciudadans del món

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral

9.1.2. Construcció d'una Societat Democràtica, Ciutadana i Educació

Educació per a la Ciutadania

- Ha de ser una educació que seguisca objectius democràtics de participació, cooperació, moral i implicació

- Adquisició de dignitat ciutadana

- Identitat

- Des de ben jòvens

- Control de la vida pública

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral
9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral
9.1.3. La Societat Civil hui

- Esclarir en quins escenaris poden i han de participar els estudiants activament i responsablement com a ciutadans conscients, en els esdeveniments de la seua comunitat.

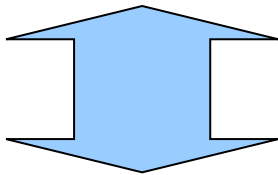
Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral
9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral
9.1.3. La Societat Civil hui

- Concepte de societat civil

Astuta i oculta intenció dels mercats de controlar la vida econòmica ciutadana i la supèrbia estatal

Il·lustració

vs.

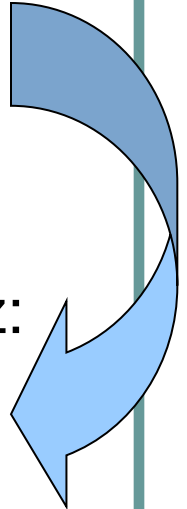

Robatori del poder ciutadà

Legitimació
d'opinions polítiques

Proposta d'Escámez:
desenvolupament de
mètodes, estratègies,
lleis i espais

Fer realitat una
societat civil i
democràtica

Proposta Metodològica

Foment de l'actitud crítica per a la resolució de problemes mitjançant:

- 1.- Reflexió
- 2.- Racionalització
- 3.- Deliberació i debat

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral
9.1. Els valors: Fonament de la Psicoeducació moral
9.1.3. La Societat Civil hui

A través de:

- Casos pràctics
- Activitats conjuntes
- Presca de decisions comuns

Tenint en compte la dimensió individual i relacional

BLOC V. Intervenció en el PS i la CP i AL
Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral
9.2. La RS en la Psicologia Moral

Responsabilitat: habilitat per a respondre.

- Responsable.
- Responsabilitat social:
 - L'últim responsable d'una acció grupal és la persona que la representa.

Fort impacte des de l'últim terç del S.XX sota dos nombres diferents:

- Responsabilitat social empresarial
- Responsabilitat social corporativa:
 - 2 aproximacions:
 - Model liberal.
 - Una altra defensada per molts representants de la societat civil.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.2. La RS en la Psicologia Moral

9.2.1. Evolució del concepte Responsabilitat Social

- **A. Carnegie (1889):** promou el concepte d'empresa responsable.
 - Les persones adinerades i les seues empreses han d'administrar la riquesa pel bé de tota societat.
- **Llei núm. 77-769 del 12 de Juliol de 1977:** obligació de les empreses de més de 30 empleats a donar comptes de les seues polítiques socials.
- **Nivells de responsabilitat de l'empresa (CED):**
 - Responsabilitats bàsiques derivades de la funció econòmica.
 - Atenció al canvi de valors i prioritats socials
 - Responsabilitats poc conegudes que ha d'assumir per a vincular-se més a l'actitud de canvi de l'entorn social.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.2. La RS en la Psicologia Moral

9.2.1. Evolució del concepte Responsabilitat Social

- Ètica dels negocis: Sorgeix per:
 - Neoliberalisme econòmic dels 70
 - Falta de concreció en les línies d'actuació per a orientar accions d'empreses
- Anys 80: empresa atén els accionistes i persones afectades per l'activitat de la companyia. Valor del diàleg.
- Principis dels 90: firma del primer estatut de normes per a contractistes per la empresa Levi Strauss.
 - **Objectiu:** acabar amb els abusos comuns entre els abastidors.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.2. La RS en la Psicologia Moral

9.2.2. Psicologia Moral amb el nom de Responsabilitat Social

- Principals instruments que sobre RS trascendeixen cap a la ciutadania:
 - ONU: GC I GRI.
 - Proporcionen consell i decideixen sobre temes significatius i administratius
 - Estructurada en diversos organismes.
 - Any 2007: 192 estats membres.
 - Actualitat: elabora normes específiques sobre les responsabilitats de les empreses en l'esfera dels drets humans.
 - Impulsa dos de les iniciatives més conegudes que estableixen un marc de RS:
 - GC:
 - GRI:

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.2. La RS en la Psicologia Moral

9.2.2. Psicologia Moral amb el nom de Responsabilitat Social

- Unió Europea:
 - RS de les empreses i les seues implicacions en la ciutadania europea són recollits en diferents documents (llibre verd)
 - Constitució Europea:
 - Llibre Verd:
- Marc institucional a Espanya:
 - Consell Estatal de RS en les Empreses.
 - Objectius:
 - Fomentar iniciatives sobre RS
 - Informes sobre iniciatives i regulacions públiques
 - Promocionar eines per a l'elaboració de memòries i informes de sostenibilitat
 - Analitzar desenvolupament de RS a Espanya, UE i tercers països.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.2. La RS en la Psicologia Moral

9.2.3. Principis de Ciutadania Ètica i Responsable

- Educació en la responsabilitat:
- Factors a la base de l'emergència de la RS:
 - Pressió des de baix
 - Líders empresarials amb consciència moral de la repercussió social de les seues decisions
 - Desenvolupament en la teoria i pràctica de l'administració
 - Canvi del rol de l'estat
 - Globalització i RS

- **Durkheim i Dewey:** educació centrada en processos de ciutadania, desenvolupament industrial i progrés.
- Enfortir 3 àmbits en l'educació
- Comissió Delors: presenta com a elements addicionals:
 - Aprendre a ser: que les persones siguin persones
 - Aprendre a conviure: amb iguals i en societat. Cultures i ètnies.

Tema 9. Reptes de la Psicoeducació moral

9.2. La RS en la Psicologia Moral

9.2.4. Desenvolupament de RS Moral en l'educació

- **J. Escámez (2003):** desenvolupar ciutadania moralment responsable dels seus actes o omissions.
 - Relacions personals basades en diàleg i participació
 - Creació d'institucions noves
 - Educar per a una ciutadania responsable i possibilitat de participar en la reconstrucció d'una societat digna.
 - Exigeix el desenvolupament d'escoles que acullen a tot tipus de xiquets i xiquetes. Enfortir el desenvolupament de l'escola pública.